

Dr hab. Bartłomiej Tomaka

Bydgoszcz, dnia 25.07.2023 r.

Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

MGR LIANG YU

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, pismo z dnia 21.06.2023 roku, zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 20.07.2018 r., Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.).

DOTYCZY:

Uchwały Nr 94/2023 Senatu Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dnia 22 maja 2023 roku w sprawie nadania stopnia doktora mgr Liang Yu oraz decyzji nr RDA.510.1.102(3)2023 Rady Dyscypliny Artystycznej z dnia 21 czerwca 2023 roku w sprawie wyznaczenia mnie recenzentem w/w postępowaniu.

Do nadesłanego mi pisma przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej prof. dr hab. Przemysława Stanisławskiego z dnia 21 czerwca 2023 roku, informującego o wszczęciu postępowania doktorskiego w trybie eksternistycznym i wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej Pana **mgr Liang Yu** pt. „*Romanze I* (1838) oraz *Romanze II* (1845) Giuseppe Verdiego jako genialny przykład jedności słowa i muzyki. Wyzwania związane z interpretacją kameralnej formy wokalne”, została dołączona następująca dokumentacja:

- rozprawa doktorska w języku polskim i języku angielskim
- nośnik pendrive z zarejestrowanym dziełem artystycznym

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Liang Yu pod tytułem „*Romanze I* (1838) oraz *Romanze II* (1845) Giuseppe Verdiego jako genialny przykład jedności słowa i muzyki. Wyzwania związane z interpretacją kameralnej formy wokalne”, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku pendrive oraz jego opisu. Dzieło artystyczne stanowi nagranie 12 romanż z towarzyszeniem fortepianu. Zarejestrowany program przedstawia się następująco:

Seste Romanze I (1838)

1. Non t'accostar all'urna
2. More, Elisa, lo stanco poeta
3. In solitaria stanza
4. Nell'orror di notte oscura
5. Perduta ho la pace
6. Deh, pietoso, oh Addolorata

Seste Romanze II (1845)

7. Il tramonto
8. La zingara
9. Ad una stella
10. Lo spazzacamino
11. Il mistero
12. Brindisi

Partia fortepianu: Anna Mikolon

Nagrania dokonano w 31 marca 2023 roku w Studio w dniu 31.03.2023 r. w Studio MTS
Mariusz Zaczkowski.

Realizator nagrania: mgr inż. Mariusz Zaczkowski – Studio MTS.

Doktorant w swej rozprawie omawia i analizuje utwory w oryginalnych tonacjach, natomiast samo wykonanie prezentowanego dzieła jest w tonacjach niższych, dostosowanych do tessitury głosu barytonowego, co zresztą Autor wyjaśnia w przypisie nr 18 str. 11. Dodatkowo, przy każdym analizowanym utworze, Autor podaje oryginalną tonację, a w przypisie tonację, w której utwór wykonuje. W mojej ocenie, na uwagę zasługuje szczegółowa analiza wykonywanych utworów. W przeprowadzonej pracy badawczej, w rozdziałach II i III, Doktorant w sposób uporządkowany i analityczny omawia wybrane fragmenty tekstu utworu, łącząc je z analizą materiału muzycznego. Dzięki temu, w sposób przekonujący i logiczny, wykazuje ścisły związek słowa z muzyką. Autor niniejszego opracowania, przy każdym opisywanym utworze, umieszcza oryginalny tekst oraz jego polskie tłumaczenie. Omawiane fragmenty ilustrowane są również konkretnymi, czytelnymi przykładami nutowymi.

Doktorant przedstawia także analizę muzyczną kompozycji, w której bada wpływ faktury materiału muzycznego, zmian dynamiki oraz tempa na charakter i zmianę nastrojów wykonywanego dzieła. Wykazuje również, w jaki sposób prowadzenie frazy, konkretne skoki interwałów czy rozwiązania harmoniczne, wpływają na oddanie lub zmienność emocji w ciągu przebiegu warstwy słowno – muzycznej kompozycji. Na uwagę zasługuje dbałość Autora o dyscyplinę oddechową, nad której zastosowaniem w praktyce, w sposób szczególny i przemyślany, pochyla się w omawianej pracy. Opisane zagadnienia dotyczące oddechu, nie są jedynie rozważaniem teoretycznym, ale wynikają z praktyki wykonawczej Autora. Równie interesująca jest przeprowadzona analiza muzyczna akompaniamentu, w której Doktorant wykazuje, jakich środków muzycznych, i w jakim celu, użył Giuseppe Verdi, aby w pełni oddać właściwy charakter kompozycji. Przeprowadzenie badań nad integralnością partii fortepianu z partią wokalną, świadczy o dużej świadomości Doktoranta na temat istoty oraz koniecznej współpracy wokalisty z pianistą.

W pierwszym prezentowanym zbiorze *Seste Romanze I* (1838), jak opisuje Autor, odnajdujemy uczucia smutku, cierpienia, samotności, których źródłem były osobiste doświadczenia Giuseppe Verdiego, naznaczonego stratą bliskich, ukochanych osób. W zbiorze znajdziemy również obrazy nieszczęśliwej miłości i zdrady.

Pierwsza romanza *Non t'accostar all'urna*, której autorem tekstu jest włoski poeta Jacopo Vittorelli, wyraża żal i smutek duszy zmarłego człowieka, którego złożone w ziemi ciało zapadło w sen wieczny. Śpiewak, prowadząc miękko i spokojnie frazy legato, oddaje mroczny i przepelniony smutkiem charakter pierwszej części utworu. W drugiej części utworu pojawia się uczucie gniewu i wściekłości, co Wykonawca umiejętnie podkreśla zmianą dynamiki, by po chwili powrócić do uczucia rezygnacji i zwątpienia.

More, Eliza, lo stanco poeta to druga z kolei romanza omawianego zbioru. Autorem słów jest włoski poeta Tommaso Bianchi. Tekst ten, jak twierdzi Doktorant, jest „odbiciem” rzeczywistych, tragicznych wydarzeń, które miały miejsce w życiu kompozytora. Molowa tonacja oddaje ponury charakter utworu. Podobnie jak w pierwszej romanzy, skrupulatnie przeprowadzona analiza, wykazuje ścisły związek tekstu z warstwą muzyczną. Pan mgr Liang Yu, zgodnie z charakterem utworu, prowadzi głos bardzo delikatnie, tkliwie. Nie epatuje emocjonalnością, skupiając się jedynie na prawidłowym prowadzeniu frazy i pięknu melodii. Odnoszę wrażenie, że siłą tej pieśni jest właśnie prostota wykonania.

Trzecią w kolejności romanzą jest *In solitaria stanza*. Autorem słów jest, podobnie, jak pierwszej romanzy, poeta Jacopo Vittorelli. Pieśń ma budowę dwuczęściową A-B, tekst przedstawia pełną smutku scenę samotnej śmierci pięknej dziewczyny, wzbudzającej wściekłość i żal podmiotu lirycznego. Doktorant udowadnia, że romanze miały znaczący wpływ na twórczość Giuseppe Verdiego, o czym świadczy fragment utworu na przełomie taktów 30-31 przykład 15 str. 31, który kompozytor powielił w swoim późniejszym dziele, w arii Leonory *Tacea la notte placida* z opery *Trubadur*. Wahania melodii są nieznaczne. W charakterze pieśni słyszalny jest żal i tragizm. Partia fortepianu jest podporą wokalną i pod względem kolorystycznym, ściśle współgra z partią wokalną. Wykonawca prawidłowo i z wyczuciem prowadzi frazę.

Czwarta romanza *Nell'orror di notte oscura* ma budowę dwuczęściową. Autorem słów jest włoski poeta Carlo Angiolini. Romanza opowiada historię zakochanego mężczyzny, który został zdradzony przez swoją ukochaną. Pierwsza część pieśni napisana została w tonacji

molowej, co potęguje wrażenie żalu, bólu i straty. Melodia jest liryczna a rytm spokojny, by w drugiej części znacznie przyśpieszyć. Pierwsza część pieśni ma spokojny i wyważony charakter, melodia porusza się ruchem sekundowym, Wykonawca zastosował oszczędną dynamikę. Druga część ma dramatyczny charakter. Poprzez zastosowanie przez Doktoranta dobrej artykulacji, głos brzmi przejrzysto i klarownie. Dynamika jest bardziej nasycona. W pieśni słychać integralność głosu z partią fortepianu.

Tekst kolejnej romanzy *Perduta ho la pace* został zaczerpnięty z piętnastej sceny pierwszego aktu *Fausta* J.W. von Goethego zawierającej monolog Małgorzaty. Doktorant w pracy zamieszcza polskie tłumaczenie Autorstwa Emila Zygadłowicza. Podobnie, jak w poprzednich pieśniach, mamy do czynienia z pełnym wachlarzem uczuć. Pieśń rozpoczyna się w tonacji molowej, by na końcu zmodulować do tonacji durowej, co jak pisze Autor, jest muzycznym symbolem wyzwolenia się od rozpacz i smutku, jakie niesie ze sobą śmierć. Utwór ma budowę trzyczęściową A-B-C. Od pierwszych taktów słychać świetną współpracę wykonawców. W grze pianisty wyczuwa się zdolność przewidywania we współpracy z głosem, co leży u podstaw idealnej spójności interpretacyjnej. Pieśń wzrusza szczerością przekazu i kolorem brzmienia, nie tylko samego głosu, ale również emocji.

Ostatnią pieśnią w zbiorze *Seste Romanze I* (1838) jest *Deh, pietoso, oh Addolorata*. Autorem słów jest włoski poeta Luigi Balestra. Romanza ma budowę malej pieśni trzyczęściowej A-B-C, obrazującej kobietę patrzącą na swojego umierającego syna. Podobnie, jak w poprzednich pieśniach, ostatnia, odmalowuje cierpienie, smutek oraz poruszającą żalobę. W pieśni, bardzo rozbudowanej emocjonalnie, tekst podany jest czytelnie i sugestywnie. Wykonawca swobodnie prowadzi frazę. Pierwszą część pieśni kończy dramatycznym słowem „dlaczego?” realizowanym na fermacie. W drugiej części, Wykonawca ukazuje niezmierny ból podmiotu lirycznego, rytm staje się zwarty a tempo niespokojne, by ponownie zwolnić w części trzeciej, w której Wykonawca uspokaja i wycisza emocje. Wraz z partią fortepianu tworzy spójny obraz dojrzały wokalnie, emocjonalnie oraz interpretacyjnie.

Drugi prezentowany zbiór ramanz, opublikowany w 1845 r., w porównaniu z poprzednim zbiorem, jak pisze Autor, charakteryzuje się jaśniejszym i bardziej pogodnym stylem a partia fortepianu jest bogatsza i ciekawsza pod względem artystycznym.

Rozpoczyna go romanza *Il tramonto* do słów poezji Andrea Maffei. Utwór ma budowę czteroczęściową A-B-C-D i przedstawia scenę zachodzącego słońca, które staje się metaforą nadchodzącego kresu ludzkiego życia. Przeprowadzona przez Doktoranta analiza rytmiczna oraz harmoniczna, zarówno partii wokalne, jak i partii fortepianu, pozwala lepiej zrozumieć istotę tekstu oraz jego interpretacje oraz złożoność emocji. Autor stara się udowodnić, w jaki sposób zastosowane przez kompozytora środki muzyczne, mają wpływ na podkreślenie amplitudy uczuć i emocji zawartych w słowach poezji.

Kolejną omawianą pieśnią jest *La zingara* do tekstu poezji Manfredo Maggionico. Bohaterką romanzy jest Cyganka, która cieszy się życiem takim, jakim jest, nie martwiąc się zbyt o przyszłość. To pełna radości, i charakterystycznej dla cygańskiej społeczności ekspresji, pieśń. Zastosowany przez Giuseppe Verdiego rytm hiszpańskiego bolera dodatkowo podkreśla pogodny nastrój kompozycji. Wykonawca śpiewa ją lekko i z dużą swobodą wokalną, precyzyjnie realizując ozdobniki. Dzięki dobrej artykulacji i prawidłowemu akcentowaniu, udało Mu się oddać właściwy charakter prezentowanego utworu.

Ad una stella, to trzecia z kolei romanza tego zbioru. Kompozycja ma formę wielkiej pieśni trzyczęściowej o strukturze A-B-A1. To piękna, melodyjna kompozycja, opowiadająca o dążeniu do gwiazdy, która jawi się jako przystań na wzburzonym, pełnym smutku oceanie ludzkiej egzystencji. Artysta w sposób poprawny realizuje wszystkie wyzwania wokalne. Prowadzi frazę legato i zwraca uwagę na zmiany dynamiki, dzięki czemu udaje Mu się oddać odpowiedni nastrój i koloryt omawianej romanzy.

Kolejna romanza to *Lo spazzacamino*, pieśń o wesołym i radosnym kominiarczyku, którego pogodny charakter odzwierciedlają już pierwsze zaśpiewane dźwięki. Linia melodyczna jest wyraźnie określona przez rytm walca, który dodatkowo podkreśla figlarny i taneczny nastrój utworu. Wykonawca w pełni poddaje się charakterowi pieśni. Artysta sugestywnie prowadzi narrację, śpiewając z temperamentem i odpowiednią artykulacją. Swobodne prowadzenie frazy potęguje nastrój pogody ducha. Zastrzeżenie budzi jedynie wykonanie dźwięku f² z trylem (przykład 50, takt nr 26 w oryginalnej tonacji dźwięk a²). Moim zdaniem brzmi on zbyt ciężko, bez blasku a tryl jest mało precyzyjny. Burzy on nieco lekki i zawadiacki charakter pieśni.

Powyższy zbiór, kończą dwie romanzy *Il mistero* oraz *Brindisi*. Podobnie, jak w poprzednich pieśniach, ich wykonanie cechuje duża świadomość korelacji tekstu z muzyką, dbałość

o dobrą dykcję oraz artykulację. Uwagę zwraca poprawna realizacja wyzwań technicznych, związanych z prawidłowym sposobem prowadzenia głosu oraz właściwym frazowaniem. Artysta wykazuje również dbałość o jednolitą barwę głosu na obszarze całej skali. Duża świadomość zagadnień związanych z praktyką wykonawczą pozwala mu w pełni oddać charakter interpretowanych utworów.

Jakość techniczna dzieła artystycznego od strony dźwiękowej jest dobra. Doktorant dysponuje barytonem o cieplej i miękkiej barwie. Posiada ustabilizowaną technikę wokalną oraz w sposób świadomy prowadzi głos, co pozwala Mu w prawidłowy sposób realizować stawiane przed Nim wyzwania artystyczne. Wykonanie dzieła cechuje duża świadomość stosowania oddechu, oraz, co bardzo ważne i cenne, dobra dykcja i artykulacja. W moim odczuciu, ogólne pozytywne wrażenie nieco osłabia pojawiające się, szczególnie na długich dźwiękach, zbyt duże wibrato.

Do zarejestrowanego dzieła artystycznego, będącego podstawą postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w dziedzinie sztuki, Pan mgr Lian Yu dołączył pracę pisemną, która w zamyśle jest opisem wyżej wymienionego dzieła. Dzieło to stanowi 12 romanów wydanych w dwóch osobnych zbiorach. Doktorantowi w nagraniu towarzyszy pianistka – Anna Mikolon.

Omawiana praca zbudowana jest poprawnie pod względem metodologicznym. Składa się z wprowadzenia, trzech logicznie następujących po sobie rozdziałów, zakończenia, bibliografii oraz streszczenia. We wprowadzeniu Doktorant wskazuje inspirację swojej pracy; fascynację muzyką europejską oraz odkrywanie piękna pieśni romantycznej i opery. Autor w krótkiej analizie przybliżył samą formę romanów, opisując genezę, styl oraz rozwój aż do najdoskonalszej jej formy, którą stworzył Giuseppe Verdi.

Rozdział pierwszy *Giuseppe Verdi i jego twórczość* został podzielony na dwa podrozdziały 1.1 *Najważniejsze fakty z życia kompozytora*, w którym Autor zawarł krótką biografię Giuseppe Verdiego, skupiając się przede wszystkim na najistotniejszych wydarzeniach z życia i ich wpływu na jego twórczość. Podrozdział drugi 1.2 *Stylistyka Verdiowskich romanów*, to krótka acz wyczerpująca charakterystyka tematu podanego w omawianym podrozdziale.

Rozdział drugi *Seste Romanze z 1838 r.* oraz Rozdział trzeci *Seste Romanze z 1845 r.* to szczegółowa analiza, która ma na celu zbadanie i potwierdzenie tez zawartych w temacie powyższej rozprawy doktorskiej. Bardziej szczegółowy opis tych rozdziałów, zamieszczam na początku recenzji. W tym miejscu, jestem w stanie stwierdzić, że wszystkie wyżej wymienione cele i problemy badawcze zostały z wielką starannością opisane i zrealizowane.

Pracę zamyka zakończenie, w którym Doktorant dokonuje podsumowania własnych przemyśleń oraz wyciągniętych wniosków na podstawie przeprowadzonej analizy badanego zagadnienia. Podaje pewne sugestie, dotyczące interpretacji utworów, które wynikają z własnej praktyki wykonawczej powyższego dzieła.

W bibliografii Doktorant wykorzystuje różne źródła; materiały nutowe, literaturę anglojęzyczną, literaturę chińską oraz źródła internetowe. Uważam, że praca jest wartościowa i posiada walor poznawczy i edukacyjny. Doktorant używa właściwej terminologii. Przypisy zostały wykonane prawidłowo, a cytowana literatura została dobrze ujęta. Powyższe sprawia, że opis dzieła spełnia standardy pod względem edytorskim, chociaż posiada nieliczne błędy, które nie wpływają jednak na jakość merytoryczną powyższej pracy:

- nietrafne użycie słowa „*łączliwy*” w charakterze, jak rozumiem, „*legato, płynnie*” str. 24 „*Tylko wtedy frazowanie nabierze naturalnego charakteru. będzie miało bardziej łączliwy, a przez to bardziej interesujący pod względem artystycznym charakter*” i str. 25 „*Wymiana oddechu tu następująca nie powinna jednak mieć zbyt gwałtownego charakteru. w przeciwnym razie wykonanie nie będzie wystarczająco łączliwe*”.

- nieprawidłowy zapis imienia Małgorzata; str. 41 „*Scena ta zawiera monolog jednej z postaci sztuki – Małgorzat*”.

- wątpliwości budzi nieprawidłowa odmiana słowa *romanza*, w wielu miejscach pracy; np. w tytule 1.2 *Stylistyka Verdiowskich romanów*, [prawidłowo: *romanz*], Za słownikiem języka polskiego, powinna brzmieć, jak poniżej:

Przypadek	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
Mianownik (kto? co?):	romanza	romanze
Dopełniacz (kogo? czego?):	romanzы	romanz
Ccelownik (komu? czemu?):	romanzы	romanzom

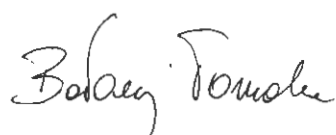
Biernik (kogo? co?):	romanzę	romanze
Narzędnik (z kim? z czym?):	romanzą	romanzami
Miejscownik (o kim? o czym?):	romanzы	romanzach
Wołacz (hej!):	romanzo	romanze

KONKLUZJA:

Praca doktorska Pana mgr Liang Yu stanowi ciekawe i wyczerpujące ujęcie tematu. Doktorant, dzięki wnikliwej analizie wykonywanych utworów, pomaga szerzej spojrzeć na rozwiązanie pewnych problemów dotyczącej zarówno sfery wykonawczej, jak i interpretacyjnej w nich zawartych. Świadome wykorzystanie środków wyrazów oraz ścisła współpraca z pianistką dowodzi dojrzałości artystycznej Pana mgr Liang Yu.

Dlatego też, praca ta wnosi istotny wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny. W sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę. Wobec powyższego stwierdzam, że Pan mgr Liang Yu rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

Dr hab. Bartłomiej Tomaka